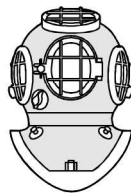

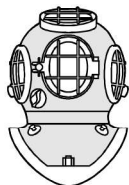
DYKKEHISTORISK TIDSSKRIFT

Nr. 11 - 4. årgang 2000

DYKKEHISTORISK TIDSSKRIFT

ISSN: 1397-6753

Udgives af:
DYKKEHISTORISK
SELSKAB

Redaktionens adresse:

Sven Erik Jørgensen
Kirsebærvej 5
8471 Sabro

Redaktionen:

Sven Erik Jørgensen
Philip Nathansen

Artikler, anmeldelser etc. som ønskes optaget i tidsskriftet sendes til ovennævnte adresse.

Skrevet materiale bedes så vidt muligt afleveret på diskette og illustrationer som papirkopier.

INDHOLD

Nyt fra selskabet	3
Tungdykkerangreb mod den tyske krydser Nürnberg april 1945	4
De første frømand, del 2 . udviklingen	13
Mundstykket - Hans Thøger Jensen	24
Donationer	26
Nye medlemmer	27
Dykkehistorisk Selskab	bagside

Forsidebillede:

Dykkerudstyret som Chirholm anvendte ved angrebet mod den tyske krydser Nürnberg i april 1945 fotograferet i 1946 på Den store Modstandsudstilling i Fri-murelogen på Østerbro.

Injektorapparatet ses nederst til venstre i billedet.

Nyt fra selskabet

Sven Erik Jørgensen

Fra selskabets stiftelse i 1996 har der været særligt 3 forhold, som har stået højt på selskabets liste over dykkehistoriske forhold, som skal afdækkes ud fra et dykkehistorisk perspektiv. Disse forhold er: Identifikation af Søværnets Dykkerskoles gamle åbne hjelm, en historisk beretning om 2-bolthjelmens konstruktør Peter Hansen Hessing, og en dykkehistorisk beretning om et tungdykkerangreb, der blev gennemført mod den tyske krydser Nürnberg i 1945.

Det sidste forhold er nu afdækket, så godt som det er muligt, og historien bringes i dette tidsskrift. Dette angreb var en bedrift udover det almindelige, og var det lykkedes, ville Danmarks anseelse blandt de allierede være steget adskillige grader. Angrebet blev gennemført som forudsat, men bomben eksplodere ikke - hvilket dog ikke ændrer ved bedriften.

Denne beretning, de beretninger som allerede er skrevet og de endnu uskrevne beretninger, er alle brikker i den danske dyknings historie, som Dykkehistorisk Selskab har til formål at afdække. Beretningerne bringes i Dykkehistorisk Tidsskrift, og vil med tiden, sammen med supplerende dokumentation, danne baggrund for at skrive den danske dyknings historie.

Vi ved, at der findes mange andre bidrag om denne spændende historie,

men som tiden går, bliver det sværere og sværere at afdække detaljerne. Det er derfor vigtigt, at vi tager hurtigt fat i den nærliggende historie, medens sporene stadig er friske. De bidrag, dykkehistorien selskabet efterspørger, har et bredt spekter, og en egentlig liste kan ikke opstilles. Typisk vil det dog være tale om særlige opgaver under vandet, udvikling af apparater og eksperimenter med disse, særlige tiltag som har medvirket til at udvikle dykningen, personer som på den ene eller anden måde har sat sit præg på den danske dyknings udvikling.

Selskabet vil derfor gerne høre fra læsere, som har periferisk eller måske indgående kendskab til sådanne beretninger, hvad enten de omfatter den militære, den erhvervsmæssige, den videnskabelige eller den rekreative dykning.

Helt specifikt vil selskabet også gerne afdække historien om den danske dykker og dykkerudstørsfabrikant Villy Arp. Kender nogle af læserne til detaljer om denne spændende person og hans produktioner, er vi ligeledes meget interesserede i at høre herom.

Tungdykkerangreb mod den tyske krydser Nürnberg april 1945

Sven Erik Jørgensen

Den 15. maj 1945, 10 dage efter at de tyske tropper i Danmark havde kapituleret, holdt sabotageaktioner BOPA (Borgerlige Partisaner) en pressekonference i Otto Mønstedts bygning i København. Ved pressekonferencen blev flere af BOPA's seneste sabotageaktioner gennemgået. Ved denne lejlighed fik offentligheden for første gang kendskab til en dristig sabotageaktion rettet mod den tyske krydser Nürnberg, der mod krigens slutning lå i Københavns Frihavn. Operationen blev gennemført af en dykker, som placerede en bombe under krydseren. Bomben eksploderede dog ikke. Dykkeren var artillerimat Henry Chirholm, som ved pressekonferencen selv fortalte om operationen. Uanset denne operation kun var en af mange, som blev gennemgået ved pressekonferencen, og uanset den mislykkedes, gjorde den så stort et indtryk på den journalist som refererede pressekonferencen for Jyllandsposten, at halvdelen af artiklen blev helliget denne operation, og artiklen fik overskriften "Krydseren Nürnberg skulde sprænges i Københavns Havn". Der var så sandelig også tale om en bedrift ud over det almindelige.

Mod 2. verdenskrigs slutning hav-

Henry Chirholm i 1945

de de allierede luftherredømmet, og det var farligt for tyske skibe at færdes i Østersøen. Denne situation medførte, at den tyske krydser Nürnberg lå i Københavns Frihavn. Krydserens ildkraft var betydelig, og skulle det komme til kamp i København, kunne den være en alvorlig fare for de danske frihedskæmpere og andre, som skulle udkæmpe et sidste slag mod den tyske besættelsesmagt.

Modstandsbevægelsen besluttede derfor, at Nürnberg skulle uskadeliggøres. I første omgang blev der gennemført en sabotageaktion, hvor der blev anbragt en sprængladning i en kanal i kajen ud for Nürnberg. Meningen var, at nogle kulkraner, som stod på kajen, ved sprængningen skulle vælte ud over Nürnberg. Sprængningen lykkedes, men kranerne væltede ikke, og selv om krydseren blev beskadiget, var den stadig operationsdygtig. Efter denne oplevelse, flyttede tyskerne krydseren og satte den under skarp bevogtning både på dæk og på kaj. Der blev også placeret projektører, som oplyste vandet, således at et angreb fra søsiden kunne opdagges. Modstandsbevægelsen undersøgte derfor, om der kunne gennemføres et angreb under vandet. Til dette job søgte man en dykker til at uskadelig-

Nürnborg fotograferet i nordbassinet umiddelbart efter befrielsen den 4. maj 1945. Bag Nürnborg ses Havnevesenets isbryder Vædderen.

gøre det nok bedst bevogtede sabota-geobjekt i Danmark.

Søværnets Dykkerskole kunne ikke forsætte på Holmen, efter at flåden den 29. august 1943 havde sænket egne skibe, og de tyske styrker havde overtaget Holmen. Da skolen havde civile elever, fik den lov at fortsætte med base i Tuborg Havn. På det tidspunkt, hvor BOPA skulle finde en dykker, var et hold dykkerelever på 14 mand under uddannelse. En af disse elever var den 26 årige artillerimat Henry Chirholm fra Hørret ved Århus. Chirholm var involveret i illegalt arbejde, og havde bl.a. deltaget i våbentransporter, og var i øvrigt med

i en modstandsgruppe 8 Ø som fortrinsvis bestod af personel fra Søværnet. BOPA's valg faldt derfor på Chirholm, som fyrmester Vestbo kontaktede på skolen. Chirholm accepterede opgaven, og forberedelserne blev påbegyndt.

Man kunne ikke anvende slangeforsyning til dykkeren, dels ville boblerne hurtigt røbe dykkeren, og dels ville luftpumpen kunne høres viden omkring. Søværnets Dykkerskole rådede over et enkelt Dräger injektorapparat type DM 20, til hvilket der på Holmen var fremstillet en to-bolt hjelm. Injektorapparatet er et halvåbent selvforsynende apparat, som arbejder på ren ilt, og hvor den ud-

blæste iltmængde er ganske ringe og hurtigt optages i vandet. Apparatet var således ideel til formålet. Til apparatet skulle anvendes en kalipatron til optagelse af kuldioxid i dykkerens udånding. Åbenbart kunne man ikke skaffe en kalipatron i den optimale størrelse, men måtte nøjes med en patron med en driftstid på lidt over en time. Dette blev anset for tilstrækkeligt.

Apparatet var udover iltfasker til åndeluften forsynet med 2 små iltfasker i brystloddet, som ved åbning kunne øge dykkerens opdrift og få ham til at stige op til overfladen. Chirholm var på Dykkerskolen kun blevet undervist i slangedykning og i anvendelse af injektorapparatet. Han fik en hurtig undervisning i, hvordan bomben skulle håndteres, og hvordan forsprængladningerne, som var sprængblyanter, skulle aktiveres.

Planen var, at man ville ankre en båd op ca. 200 meter fra krydseren, og så om natten lade dykkeren gå på bunden hen under krydseren og der placere en bombe med 100 kg sprængstof. Da operationen skulle foregå i total mørke, havde man brug for en tynd line, som kunne lede dykkeren tilbage til udgangspunktet, når bomben var placeret. En 200 meter lang tjæret line blev lånt ved havundersøgelseskibet Biologen, som lå i Tuborg Havn.

Iltflaskerne blev fyldt ved Brandvæsenets Røgdykkerskole på Enghavevej.

Fyrmester Vestbo skulle låne båden fra Havnevæsenet. Her skulle han også låne nogle af Havnepolitiets uniformer, således at det hele kunne

*Havnevæsenets isbryder Vædderen
hvorpå bomben blev klargjort*

se officielt og troværdigt ud.

Søværnets Dykkerskole måtte ikke blive indblandet, i det tilfælde at operationen skulle blive afsløret, og udstyret faldt i tyskernes hænder. Det blev derfor aftalt, at BOPA dagen før operationen skulle arrangere et fingeret holdup på Dykkerskolen, hvor det udvalgte dykkergrej så skulle "stjæles".

Datoen for operationen er ikke helt sikker, en kilde angiver, at den fandt sted natten mellem den 24. og 25. april 1945. Dette var i så tilfælde umiddelbar før Chirholm var oppe til eksamen på Dykkerskolen den 26. april 1945, hvor også det obligatoriske gruppebillede af de nye dykkere blev taget. En kilde angiver dog, at operationen fandt sted umiddelbar efter at Chirholm havde fået sit dykkerbevis. Vi må indtil videre nøjes med at konstatere, at operationen fandt sted umiddelbar før eller efter den 26. april 1945.

Om eftermiddagen, som operatio-

nen skulle finde sted om natten, var Chirholm var på Dykkerskolen. En lastbil kørte op foran skolen, og det "stjålne" udstyr blev velvilligt læsset på vognen, som satte kurs mod havnevæsenets motorbåd ved Bodenhoffs Plads. Materiellet blev placeret i båden, hvor bomben, som bestod af en sæk med 100 kg sprængstof, i forvejen var blevet anbragt.

Chirholm mødte ved Bodenhoffs Plads kl. 18:00. Der var i alt 5 mand i båden. Foruden Chirholm var det Vestbo, Havnevæsenets 2. dykker og yderligere 2 hjælpere. Inden Chirholm mødte op ved båden, ringede han til sin far i Mårslet for på denne måde at tage afsked, hvis det værste tænkelige skulle ske. Chirholm røbede dog intet om operationen for sin far.

Umiddelbart efter kl. 18:00 sejlede gruppen mod Frihavnen, man skulle være fremme inden kl. 20:00, da havnen blev spærret på dette tidspunkt. Kl. 20:00 lagde gruppen til på siden af to isbrydere - DFDS's Bryderen og Havnevæsenets Vædderen, som lå i Nordbassinet, samme bassin som krydsere og kun 200 meter fra den.

Der gik ikke lang tid, før de fik besøg af tyske orlogsgaster fra Nürnberg. De blev fodret med cigaretter og forlod ikke båden, før de skulle være tilbage på Nürnberg ved 22-tiden.

Nu skulle sprængblyanterne gøres klar. Dette skete om bord på Vædderen. Sprængblyanter var en lille sprængladning som sprænges et bestemt tidspunkt efter, at blyanten var aktiveret. Blyanterne fandtes med

Havnevæsenets båd (i forgrunden) som blev anvendt ved operationen

forskellig forsinkelse, de der blev anvendt her, havde en forsinkelse på 12 timer. Aktiveringen skete ved, at blyantens ene ende blev knækket, hvorved en glasampul med syre knuses. Syren løber ned over en metaltråd, som holder en forspændt slagstift tilbage. Når syren har ædt tråden igennem, frigøres slagstiften, som rammer en fænghætte, der sender en ildstråle ind i en detonator, som sprænges. Blyanten placeres i sprængstoffet, som sprænges sammen med blyanten. Sprængblyanterne er dog ikke anvendelige under vandet, og for at råde bod på dette forsynede gruppen dem med gummihætter, som skulle forhindre havvandet i at trænge ind i blyanten og ødelægge den. Dette arbejder voldte nogle vanskeligheder, ikke mindst fordi det foregik i lyset fra et stearinlys. Der blev klargjort 10 - 12 blyanter.

Under arbejdet blev der brug for en tang, som en af hjælperne blev sendt ned i båden efter. Ikke så snart var

Nürnberg fotograferet fra en position ved stævnen af isbryderen Vædderen hvorfra operationen blev indledt.

han gået, før der fra kajen hørtes et "Halt". En tysk patrulje havde opdaget manden og ville høre, hvad lavede på havnen på dette sene tidspunkt. Chirholm havde også hørt råbet. Han pustede hurtigt lyset ud og skyndte sig ind på kajen, for ikke at tyskerne skulle komme om bord. "Noch ein" blev der råbt, og Chirholm måtte også op med hænderne. Vestbo havde også hørt, at noget var galt og kom til. Han forklarede den tyske patrulje, at de var fra Havnevæsenet og havde fået ordre til at kontrollere sabotagevagten om bord på isbryderne. Men da der ingen vagt var mødt, havde de besluttet at tage vagten. Den tyske patrulje troede på historien og ønskede dem "god vagt". Der havde aldrig været sabotagevagt på isbryderne.

Oplevelsen havde rystet gruppen. Var bomben og dykkerudstyret blevet opdaget, havde det været en livs-

truende situation. Man drøftede situationen og var lige ved at opgive forehavendet, men Vestbo argumenterede for, at operationen skulle gennemføres og fik modet tilbage i gruppen.

Ved midnatstid var man klar med bomben og sprængblyanterne, men da natten var lys, ventede man et par timer, inden man halede båden ind mellem stævnene af isbryderne.

Her lå den delvis skjult, og man kunne fra Nürnberg ikke se, hvad der foregik i båden. Nu gik man i gang med at iklæde Chirholm, som først skulle i dragten. Derefter skulle kraven til hjelmen under slaget og hjelmen fastskrues ovenpå slaget. Endelig blev ryggapparatet monteret og forbundet til hjelmen. Brystloddet med trykflaskerne blev hængt på Chirholm og forbundet til hjelmen, - og så ned i blyskoene. Kl. 3:00 var alt klar. Bomben blev firet ud over side af båden. Chirholm kravlede efter og gled langs linen ned mod bomben. Snart stod han på bunden af havnen - på 7 meter dybde - og i total mørke, kun med en line bundet om håndledet. Han samlede bomben op i favnen og begyndte at gå i retning mod krydsere. Bomben var meget tung og uhåndterlig, og Chirholm sank i mudder til knæene. Efter at have kæmpet

sig frem mod krydseren i nogen tid fandt han på at gå sidelæns og trække bomben hen over bunden i ryk. Det var nær gået galt, da Chirholm slap bomben. Udventilen på dragten var klemt så meget, at der var en svag opdrift i dragten. Chirholm klamrede sig til bomben af frygt for at ryge op til overfladen. Han turde ikke linde på ventilen, af frygt for at store bobler skulle røbe ham.

Det totale mørke gjorde det svært for Chirholm at orientere sig, men han fandt dog den skrå kant op mod kajen og fulgte den. Pludselig kom han ikke længere. Han var gået ind i en bunke stålwirer, og han selv bomben og livline hang fast. Sveden sprang frem på panden, men han bevarede roen og kom efter nogen tid fri. Han havde dog mistet orienteringen og var lige ved at opgive, da han så et lys i vandet foran sig. Det var lyset fra de projektører, som var placeret rundt om Nürnberg. Han huskede projektorernes placering og talte dem, til han var under forreste kanontårn. Krydseren lå dybt i vandet. Der var kun en god meter mellem havnebunden og krydserens bund. Her under krydseren justerede han udventilen og genvandt en negativ opdrift. Da bunden steg ind mod kajen, forsøgte han først at placere sækken her, hvor den ville komme tæt mod krydserens bund, men bomben gled ned. I stedet valgte han at placere den på krydserens anden side - ud mod bassinet. Han regnede med, at ladningen var stor nok til at slå gennem vandet. Sprængblyanterne havde han i en pose om halsen. En for en knækkede ham dem og satte dem fast i sprængstoffet i sækken. Da arbejdet var gjort, trak han

Vædderen (nærmest dækmolen) med Bryderen på siden, fotograferet i 1938. Isbryderne ligger på samme sted, som da operationen blev gennemført.

sig frem gennem vandet i livlinen - mod den ventende båd. Da linen efter nogen tid gik lodret op gennem vandet, vidste han, at han stod under båden. Han åbnede for flaskerne i brystloddet, men opdriften tog magten fra ham, og med et drøn ramte han bådens bund med hjelmen. Heldigvis hørte de tyske vagter ikke drønet. Chirholm var dødtræt og havde svært ved at komme op i båden. Da han var vel om bord, hørte han klokken slå fire, - turen frem og tilbage over bunden havde taget godt en time, svarende til brugstiden for injektorapparatets kalipatron. Chirholm blev klædt af, og apparat og dragt stuvet af vejen. Gruppen ventede nu resten af natten, og da det blev lyst, sejlede

man mod Bodenhoffs Plads. På vejen blev dykkeapparatet dog placeret i Havnevæsenets skur i Nyhavn, og tre mand, deriblandt Chirholm, stod af her. Dette viste sig at være en klog beslutning, for da man ankom til Bodenhoffs Plads, ventede en tysk patrulje her. Tyskerne mente, at båden havde været på en illegal tur til Sverige, men de to forklarede, at de var sabotagevagter fra isbryderen Vædderen og foreslog, at tyskerne kunne ringe til krydseren Nürnberg for at få dette bekræftet. Tyskerne tog historien for gode varer og forsvandt.

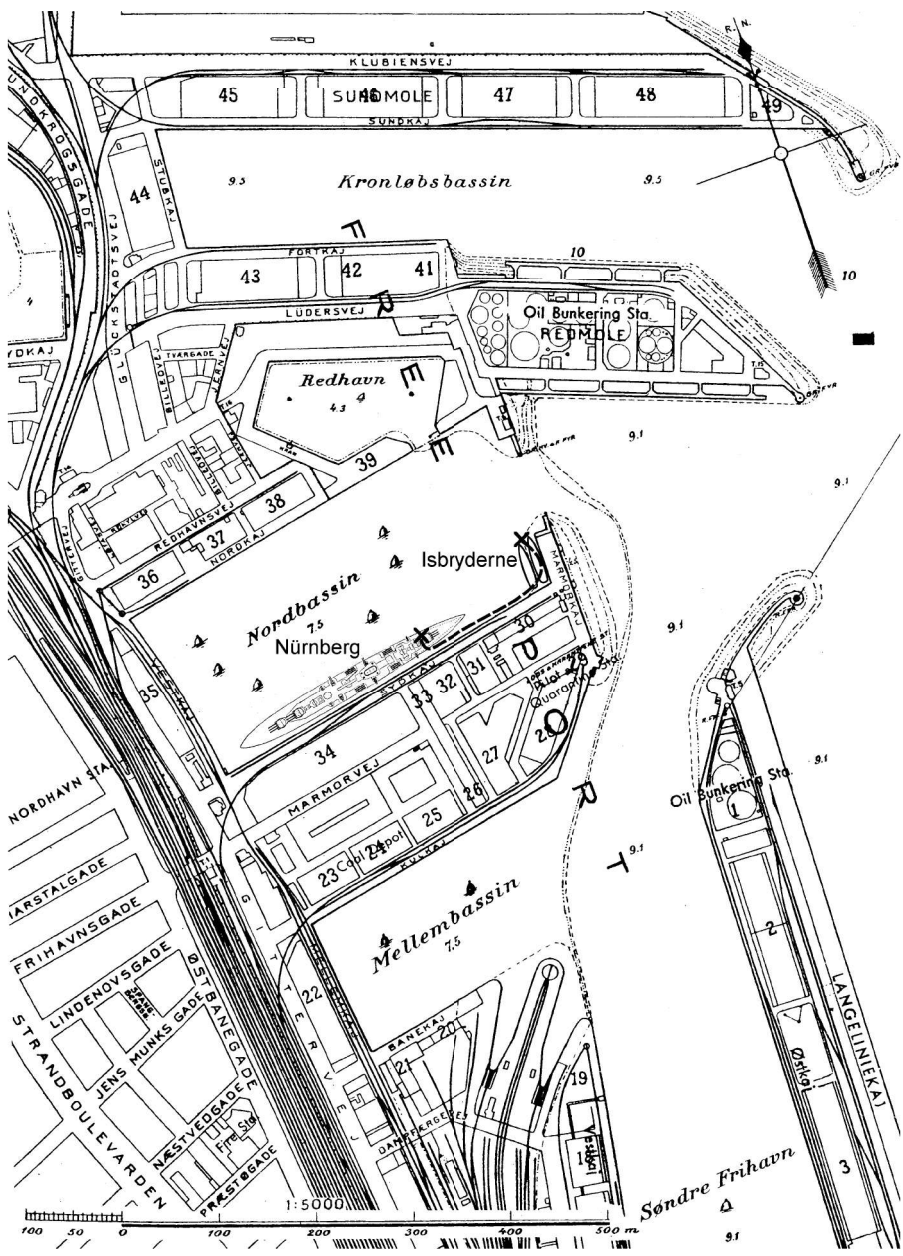
Chirholm havde nogle dage i forvejen haft besøg af tyskerne, som forhørte ham, og kun med nød og næppe havde nået at skjule nogle våben i en skakt. Han turde derfor ikke tage hjem. I stedet satte han sig ind på en kaffebar, hvor han halvsov, til han senere på formiddagen kørte ud til journalist Kaj Christiansen i "Det Kæmpende Danmarks Radiostudie" på Amager for her at indtale en beretning om operationen. Det var meningen, at pladen skulle bringes i den engelske radio BBC. Så snart braget var kendt, skulle pladen sendes til London via Sverige. Chirholm var meget træt og var ved at falde i søvn under optagelsen. Chirholm læste op af et manuskript forfattet til lejligheden på en sådan måde, at forhold, som kunne medføre afsløringer, var blevet sløret. F.eks. angives det, at man havde beslaglagt en båd, og at man anvendte marineuniformer, samt at dykkeapparatet var "et man havde fået over til sådanne formål".

Indspilningen starter med: "De hører den mand som sænkede den tyske krydser Nürnberg i København. Pla-

den er indspillet adskillige timer før eksplosionen indtraf, umiddelbart efter sprængladningen var lagt ud....." - Men sådan gik det ikke - men ventede adskillige timer, men braget udeblev.

Da man havde indset, at operationen var mislykkedes, gik de 5 i gang med at konstruere en ny bombe. Hvorvidt der var trængt vand ind i sprængblyanterne, eller om kulden i vandet havde gjort syren i de langsomme brandrør uvirksom, er tilsyneladende ikke blevet opklaret. Den nye bombe blev indbygget i en vandtæt jernbeholder, og sprængningen blev tidsstyret via et urværk i beholderen og med en forsinkelse på kun to timer. Der blev skaffet en kaliberholder med en driftstid på to timer. Alt var således klar til et nyt forsøg, da de tyske tropper kapitulerede den 5. maj 1945.

Chirholm var dog ikke helt færdig med Nürnberg. Dagen efter pressekonferencen i Otto Mønstedts bygning skulle Chirholm - nu som Søværnets dykker - ned under krydseren for at fjerne bomben. Dette skete ved anvendelse af et traditionel slangedykkerapparat. Men da Nürnbergs tyske chef så, at der blev sendt en dykker ned under hans skib, frygtede han, at det skulle "eftersaboteres". Han beordrede dykkeren op, og for at understrege alvoren truede han med at skære dykkerens luftslange over. Chirholm blev kaldt op. En dansk marineofficer i engelsk uniform kom til og forklarede krydserens chef, hvad der skulle ske, og at han bare havde at hjælpe til. Den tyske chef bad dog om at få lov til at sende Nürnbergs

Københavns Frihavn med Nürnberg og isbryderne indtegnet. Den punkterede linie angiver Chirholms rute over havbunden

Holdet på Søværnets Dykkerskole i Tuborg Havn foråret 1945. Chirholm står i dykkerdragt yderst til venstre

dykker ned sammen med Chirholm. Dette blev accepteret, og i fællesskab fik de to dykkere bakset bomben ud under krydseren og op i båden.

Nürnberg overlevede krigen og blev senere udleveret til den russiske flåde, hvor den sejlede under navnet "Admiral Makarov"

Dykkerapparat, livlinen og den 2. bombe blev udstillet i Frimurerlogen på Østerbro under Den store Modstandsudstilling i maj - juni 1946.

Som tak for indsatsen under besættelsen, blev Chirholm udnævnt til kvartermester af 3. grad.

Efter befrielsen, fortsatte Chirholm i Søværnet, hvor han som dykker bl.a. var med til at rydde Århus Havn for ammunition, som bl.a. var blevet

spredt ud over havnen og den nærmeste by ved 4. juli katastrofen i 1944, hvor en tysk lægter lastet med ammunition sprang i luften.

Chirholm fortsatte sin karriere i Søværnet, og var ved sin pensionering i 1979 kaptajnløjtnant. Chirholm døde i 1998.

Tak til: Ebba Chirholm, pens. kommandør Per Wessel-Tolvig, pens. journalist Otto Ludwig, orlogskaptajn Løye kadetskolen, museumsinspektør Henrik Lundbak Frihedsmuseet og Leif Kourdahl Københavns Havn for uvurderlig hjælp til uddybning og detaljering af denne bedrift, som må betegnes som enestående.

De første frømand, del 2- udviklingen

Sven Erik Jørgensen

Under 1. verdenskrig lykkedes det de to italienere Raffaele Rossetti og Raffaele Paolucci, siddende overskrævs på en langsomtgående torpedo kaldet Mignatta, at sejle uset ind i Pola Havn og her minere og sænke den østrig-ungarske flådes 21.000 tons stort slagskib Viribus Unitis. Bedriften ansporede Italien til at videreudvikle våbenet, således at man skjult af havet uset kunne komme så tæt på fjendens skibe, at man kunne anbringe en mine på dem.

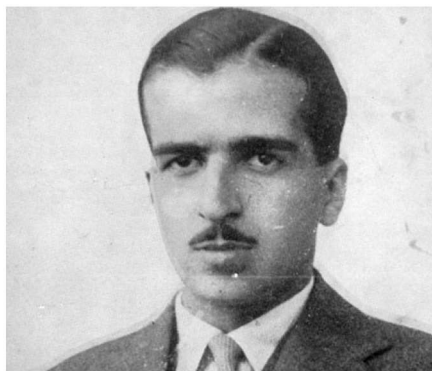
Det blev to italienske dykkere og marineofficerer Teseo Tesei og Elios Toschi, som inspireret af Rossettis Mignatta skulle påbegynde udviklingen af det våben, som verden skulle lære at kende som "Frømand".

Teschi og Tesei gjorde tjeneste som ingeniører i undervandsbådene på flådebasen i La Spezia. Tesei havde arbejdet med ideen omkring en forbedret Mignatta siden 1927, da han var kadet på flådeakademiet. Det nye våben skulle ikke sejle i overfladen, som Mignattaen havde gjort. Det skulle sejle fuldt neddykket, og frømandene skulle derfor være udstyret med åndeapparater. Mignattaens trykluftmotor skulle ændres til en motor, som ikke udsendte en strøm af røbende luftbobler til havet. Udviklingen og konstruktionen af Mignatta's afløser startede i 1935, og i januar 1936 blev 2 prototyper testet. Det nyudviklede våben fik betegnelsen SLC - Siluro

a Lenta Corsa (langsomtgående torpedo). Senere på året blev våbnet demonstreret i største hemmelighed for admiralitetet i en dok på La Spezia basen.

Sideløbende med udvikling af SLC blev der udviklet åndedrætsapparater. Den italienske orlogskaptajn Belloni Angel modificerede ubådsveste, således at de kunne bruges som egentlige dykkeapparater. Udviklingen af dykkeapparaterne fortsatte i delvist privat regi og resulterede i apparater med konstant ilt dosering og en operationstid på over 4 timer. Til at beskytte mandskabet mod kulden konstruerede Belloni en vandtæt dragt "Vestito Belloni" (Belloni suit).

Med stor entusiasme blev uddannelsen af mandskab påbegyndt, men ikke alle havde den samme opfattelse af det nye våbens effektivitet - hvad

Teseo Tesei

kunne 2 mand udrette mod et slag-skib. Der opstod en diskussion om projektet, og de politiske holdninger til våbnene blev så blandede, at det var nødvendigt at indstille projektet. På flådebasen i La Spezia blev SLC og dykkeapparater gemt godt af vejen for nysgerrige blikke. Helt indstillet blev projektet dog ikke, og i juni 1937 blev der givet accept til at modificere de to prototyper, samt til at konstruere endnu seks SLC.

I 1938 blev commander Paolo Aloisi udnævnt til chef for First Light Flotilla, som omfattede meget hurtige fartøjer. Ministeriet bad også Aloisi om at overtage SLC samt nogle både med betegnelsen MTM. Disse både var blevet udviklet sideløbende med SLC. Bådene, som havde en kraftig motor, skulle styres mod fjendtlige skibe. De var forsynet med en sprængladning på 300 kg, som blev antændt ved kollision med måle. I en passende afstand fra målet skulle roret låses fast og føreren springe af båden, som med høj hastighed forsatte mod målet.

Aloisi så hurtigt mulighederne i disse våben, og under Aloisis ledelse undergik såvel SLC som MTM-bådene flere forbedringer.

I juli 1939 udviklede den politiske situation i Europa sig således, at det var indlysende, at en krig var umiddelbart forestående. Som følge heraf bad flådestaben Aloisi om at accelerere udviklingen af våbnene og påbegynde træning af mandskab. De tidligere piloter blev overført til First Light Flotilla sammen med nye aspi-

Gammamand med Limpet mine

ranter. Det nøje udvalgte mandskab blev udsat for en benhård fysisk og psykisk træning. Kun de absolut egnede slap igennem. De, som ikke blev fundet egnede, blev returneret til deres tidligere enhed med et dykkerbevis.

Der blev også uddannet fritsvømmende frømand, som ved egen kraft skulle svømme ind på målet, og minere dette med små miner. Disse frømand gik under betegnelsen: Gammamænd. Deres udstyr var på flere punkter modificeret, i forhold til udstyret for dem som skulle bemande

SLC. Gammamændene var trænet til at tilbagelægge en distance på 6 - 7 km med en svømmehastighed på mere end 1,5 km i timen. Iltapparaterne skulle kun bruges, når de var tæt ved målet. Som sløring havde Gammamændene et net med tang eller andet fra havet over hovedet. Planen var, at gammamændene skulle søsættes nær målet af en ubåd eller en hurtig motorbåd, eller at de skulle operere fra en neutral kyst.

Oprindelig var det tanken, at SLC skulle søsættes fra vandflyvere, men det blev dog ubådene, der fik transportopgaven. Flere ubåde fik på dækket monteret tryktætte containere, som hver kunne rumme en SLC. Containeres skulle beskytte SLC mod skader fra dydbomber, og fra vandtrykket hvis ubåden blev tvunget på dybere vand.

Mandskabet, som opholdt sig i ubåden, kunne enten åbne containerne medens ubåden lå så dybt i vandet, at dækket var overskyldet, eller de kunne udsluses fra ubåden, medens denne lå på bunden og derefter åbne containere - trække SLC ud - og påbegynde operationen. Begge former for søsætning blev indøvet.

Der blev gjort forsøg med kortbølgedmodtagere, med hvilke mandskabet kunne pejle sig tilbage til ubåden, efter at operationen var gennemført. Forsøgene faldt ikke heldig ud og

Undervandssejlad med SLC over stengrund.

blev opgivet. Man indså, at det ikke ville være muligt at bringe torpedoer og mandskab tilbage med ubåden. Mandskabet måtte søge til en neutral kyst og der sænke SLC. Det forhold, at mandskabet ikke skulle bekymre sig om at nå tilbage til ubåden, skulle motivere til en mere målrettet indsats.

I begyndelsen af 1940 blev den første angrebsøvelse gennemført. Målet var krydseren Quarto der lå i bugten ud for La Spezia. 3 SLC deltog i øvelsen. De 2 brød sammen og kunne ikke gennemføre øvelsen, mens den tredje fik anbragt en dummy-mine under Quarto. Øvelsen beviste våbnets effektivitet, men også at SLC endnu ikke var fuldt pålidelig.

To års pause i udvikling af våbne og træning af mandskabet havde medført, at våbnene ikke var fuldt operationsdygtige, da Italien den 10. juni 1940 erklærede England krig. Det første angreb med SLC skulle finde sted natten mellem den 25. og 26. august 1940 og rettes mod de engel-

ske krigsskibe i Alexandrias havn, - men det skulle gå anderledes, end italienerne havde tænkt sig.

SLC

Våbenet mindede mest om en torpedo, men var en miniature ubåd. SLC fik på et tidligt tidspunkt øgenavnet Maiale (svinet). Øgenavnet hentydede til, at båden, i hvert tilfælde tidligt i projektet, kunne reagere anderledes end operatøren forventede. Dette skyldtes i det væsentligste problemer med at regulere opdrift

SLC var 7,3 m lang, inklusiv sprængladningen der var monteret forrest. Diameteren var 0,53 m, og vægten incl. sprængladning var 1.300 kg. Sprængladningen var i 1935 på 220 kg, men blev senere øget til 250 kg og derefter til 2 stk. á 150 kg.

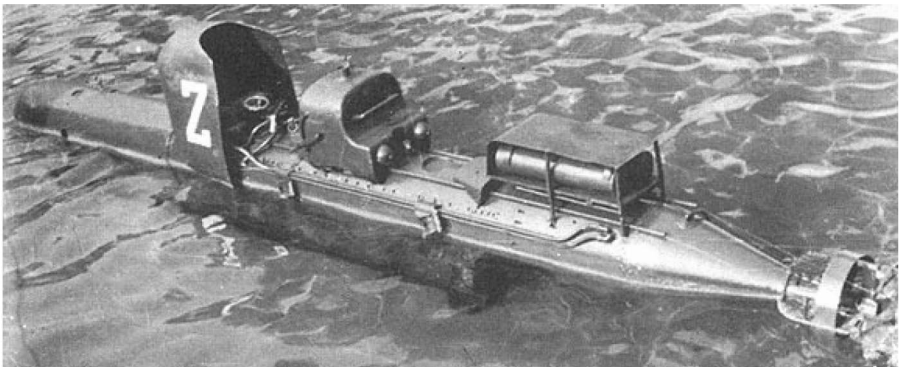
Trykluftmotoren var blevet udskiftet ned en 1,1 HP elektrisk motor. Motoreffekten blev senere øget til 1,6 HP. Batterikapaciteten tillod 15 sømil sejlads ved 2,3 knob eller 4 sømil ved 4,5 knob.

SLC havde dykketanke for og ag-

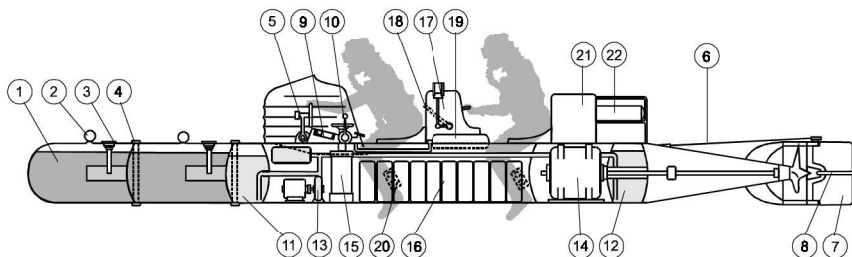
ter, med hvilke mandskabet kunne stabilisere båden. Midt på SLC - imellem operatørerne - var der en lufttank, som holdt båden flydende og justerede opdriften. Tanken kunne tømmes hurtigt, hvis en hurtig dykning blev nødvendig. Tanken kunne fyldes igen med luft fra en trykluftflaske og bringe SLC til overfladen eller stabilisere den på dybden.

I et aflukke bag den agterste frømand var der forskelligt værktøj bl.a. trykluftværktøj til at klippe vej gennem ubådsnet, wirer og skruetvinger til at ophænge sprængladningen under målet, samt en livline kaldet "elevatoren". Livlinen blev brugt når en af frømændene - ved at blæse åndsækken op - steg op til overfladen for at observere området.

En skærm foran den forreste frømand beskyttede mod vandstrømmen, og stigsøjler fastholdt frømændenes ben under sejladsen. Bag skærmen var styregrejere og selvlysende navigationsmidler. Udover instrumenter der viste batteriernes kapacitet og strømforbruget, var der et kom-

SLC fotograferet hvilende på bunden på grundt vand

SLC serie 100

Forrest på SLC er de 2 miner anbragt. De holdes fast til hinanden og til SLC med spændebånd 4, som frømandene løsner, når miner er ophængt under målet i øjebolten 2. Umiddelbart inden spændebåndet løsnes, indstilles tiden til sprængningen af ladningen 1 på brandrøret 3.

Den forreste frømand styre SLC ved hjælp af styrepinden 5, som via wirer 6 til side- 7 og dybderor 8 kontrollerer SLC vandrette og lodrette kurs.

Som navigationsmidler 9 findes kompas, dybdemåler, og en libelle som angiver SLC hældning. Endvidere findes i samme konsol voltmeter og amperemeter, som angiver motorens belastning og energiforbrug.

Via håndtaget 10 kan pumpen 13 betjenes, hvorved SLC trimmes ved flytning af vand mellem ballasttankene 11 og 12.

Motorens 14 omdrejningstal og dermed farten kontrolleres med håndhjulet over regulatoren 15

som regulerer spændingsforsyningen fra batterierne 16.

Mellem frømandene findes en luftfyldt beholder 17, som holder SLC flydende ved overfladesejlads. Er der brug for hurtig dykning, kan en ventil i toppen af beholderen åbnes med håndtaget 18, hvorved opdriften reduceres drastisk og SLC synker. Skal der uddykkes, kan beholderen fyldes med luft fra trykflasken 19.

Frømandene, som udsættes for et hårdt vandpres under sejladsen, skærmes af "vindskærmen" og deres ben holdes på plads i "stigbøjler" 20.

Bagerst på SCL findes en opdrifttank 21 som kompensere for motorvægten, samt et værktøjsrum 22 med wire, skruevinger, wiresaks m.v.

Overfladesejlad med SLC

pas, en dybdemåler, et manometer og en libelle som viste bådens aksiale hældning. SLC's maksimale dykkedybde var 30 meter.

Iltappaterne

Orlogskaptajn Belloni Angel - en af den italienske flådes kreative officerer og ubådsekspert fra første verdenskrig - arbejdede bl.a. med opstigningsveste, som skulle redde besætningsmedlemmer op fra en sunken ubåd. Disse ubådsveste var lukkede kredsløbsapparater med manuel ilt dosering og en kalipatron til at absorbere kuldioxiden.

Belloni var opfinder og arbejdede så tidligt som i 1930 med at udvikle et apparat, med hvilket man kunne udsluse dykkere fra undervandsbåde og tage dem ind igen. Det var præcist sådan et apparat der skulle anvendes til frømændene på SLC. Belloni modificerede en ubådsvest ved at påbygge en gummihætte, som dykkeren skulle have over hovedet. Hætten

havde 2 vinduer og var gennem en slange forbundet til ubådsvesten. Disse første apparater var i lighed med ubådsskaffterne med manuel ilt dosering, hvor dykkeren selv med passende mellemrum skulle dosere ilt ind i åndesækken. Apparatet blev fremstillet af et mindre firma og levede ikke helt op til forventningerne. Apparatet viste dog, at pro-

jektet var muligt, og i 1935 blev der nedsat en kommission, som skulle studere apparatet og videreudvikle dette til et autonomt dykkeapparat. Flere forskellige apparater blev bygget og afprøvet, og endelig i juni 1935 faldt valget på et apparat fremstillet af "I.A.C." et datterselskab til Pirelli. I forhold til Bellonis apparat var bl.a. gummihætten udskiftet med en helmaske med to vinduer, og den manuelle dosering var blevet ændret til konstant dosering. Apparatet fik betegnelsen model 49, og der blev truffet aftale om levering af 30 apparater til begyndelsen af 1936.

Apparaterne var med en rektangulær åndesæk, hvorunder der var ophängt to iltflasker. I mellemstykket mellem iltflaskerne var den konstante dosering indbygget sammen med en bypass ventil, som gjorde det muligt manuelt at fylde ilt i åndesækken. Åndekalken var placeret i en beholder inde i åndesækken. En enkelt slange forbandt apparatet til helmasken.

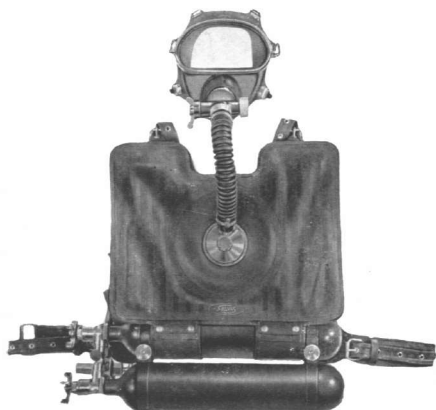
Frømand mod apparat model 49/bis og isolerende hætte

Kalkbeholderen blev holdt fast til åndesækkens gummivæg, ved at gummiet blev klemt mellem beholder og slange til helmasken. Såvel ind- som udånding skete gennem åndekalken. Når åndekalken skulle udskiftes, kunne hullet i åndesækken udvides så meget, at beholderen kunne tages ud denne vej. Åndesækken var også udstyret med en overtryksventil. Helmasken var af blød gummi med en ombøjjet kant, der lå an mod dykkerens ansigt. Remmene var elastiske og med variabel længde. Imellem helmaske og slange var der indskudt en 3-vejs ventil, som enten gav forbindelse mellem helmaske og åndesæk

eller lukkede ned til åndesækken og skabte forbindelse fra helmasken til det fri. Dykkeren kunne således, når han ikke var neddykket, trække vejret uden at bruge apparatet og uden at tage helmasken af.

Model 49 blev i 1936 erstattet af Model 49/bis. Dette apparat blev anvendt til hen mod slutningen af 2. verdenskrig, hvor det blev erstattet af "model 50" fra Pirelli. Funktionsmæssigt var apparaterne identiske. Apparaterne havde en operationstid på mere end 4 timer. Med "model 50" blev den to-øjede helmaske udskiftet til en helmaske med et vindue. Det italienske firma "Salvas" leverede også apparater til frømandene.

De stor flasker var ikke noget problem, så længe apparaterne skulle anvendes af dem, som sejlede på SLC, men for Gammamændene var det anderledes, da de skulle tilbagelægge store distancer ved egen kraft

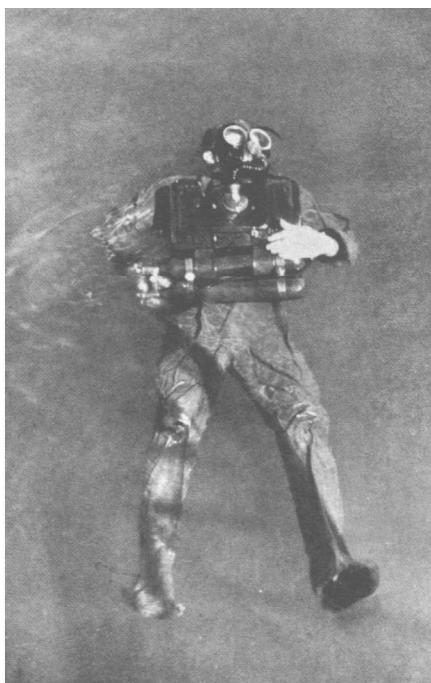
Salvas iltapparat. Senere model med ét vindue i masken

og ville blive hæmmet af de store flasker. For at gøre svømningen lettere, var Gammamændenes apparater kun udstyret med en mindre flaske. Operationstiden under vandet for Gammamændene var ca. 40 minutter.

Dragterne

Til at beskytte mandskabet mod kulden konstruerede Belloni en vandtæt dragt "Vestito Belloni" (Belloni suit). Belloni dragten bestod af 2 dragter, en inderdragt af tyndt elastisk gummi, og udenpå denne en dragt af svær gummilærred. Dragterne var en enhed. Ved den påklædte frømand var inderdragten kun synlig ved manchetterne, som tætnede dragten mod håndledene, og ved halsmanchetterne, som tætnede mod halsen. Midt på maven var der en knappet samling i yderdragten. Denne samling dækkede over adgangsåbningen til inderdragten. Adgangen var et rundt rør af tyndt gummi, som gik vinkelret ud fra inderdragten omkring frømandens mave. Røret havde øgenavnet "kænguruen". Når frømanden var kommet i dragten, blev den yderste del af røret krænget ud over en rund træplade, som derefter blev drejet rundt for at foretage en jævn snoning af røret. Efter at træpladen var fjernet, blev der bundet et antal knuder på snoningen, som sluttelig blev gemt bag lukningen i yderdragten. Denne lukning af dragten blev anvendt gennem hele krigen af de italienske frømænd. Englænderne byggede tilsvarende dragter, og princippet blev anvendt i de første dragter, der blev produceret efter krigen.

Til at beskytte hovedet mod kulden og for at sløre frømændene bar de en

Frømand i overfladen mod apparat model 49/bis

foret gummihætte, som gik helt med til dragtens halsmanchet.

Under dragten bar frømændene tyk uldent tøj og, hvis de ønskede det, en pistol. Frømændene var også udstyret med en kniv, og på fødderne havde de støvler med blysåler. De frømænd, der bemandede SLC var ikke tiltænkt at skulle svømme, men kun bevæge sig rundt på SLC eller på bunden. Under gummidragten bar frømændene endvidere uniform med distinktioner.

Om maven havde de et bælte, hvori der hang en kniv samt evt. en lygte.

Før hver dykning lukkede frømændene luften ud af dragten. Der var ikke tænkt på muligheden for at

supplere luften i dragten, efterhånden som dybden øgedes, og vandindtrængning i dragten var ikke usædvanlig. Takket være den uldne undermundering medførte vandindtrængningen ikke væsentligt ubehag.

Manchetterne var af samme type, som blev anvendt på datidens tungdykkerdragter. De var meget stive, og skulle trækkes godt op over underarmen for at være tætte.

Der var ikke handsker til dragten. Hænderne blev smurt ind i en sort creme for at beskyttet mod kulden og for at sløre dem.

Et af de mere "alvorlige" problemer var vandladning under de langvarige operationer. Løsningen med en flaske i dragten passede ikke til frømændenes stilling på SLC. I stedet blev væsken dirigeret over i det ene ben. Dette var praktisk, da frømændene opbevarede personlige papirer under den anden fod.

Gammamændene, som selv skulle svømme mod målet, kunne ikke anvende de svære dragter. Gammamændenes dragter var et-lagsdragter uden lærredsførstærket yderside. Dragterne var stramtsiddende, og havde en ru overflade, således at reflekser fra den våde dragt blev minimerede. Dragterne var i to dele, en overdel (en bluse) og en underdel (bukserne). Såvel bukser som bluse var med stor overlængde ved livet. Den vandtætte samling mellem bukser og bluse skete ved, at buksernes overlængde blev bukket med mod knæene, og blusens overlængde lagt over buksernes overlængde. Herefter blev de to dele rullet sammen til en pølse om dykkerens mave, og endelig blev der lagt et bredt

gummibånd om hele samlingen, således at den ikke rullede op. Dragterne var sarte, og blev let revet. På hænderne bar dykkerne sorte gummihandsker med "svømmehud" mellem fingrene. Gammamændene havde et bælte om maven med kniv og lampe samt blyvægte. I bæltet var også en karabinhage, hvori svømmefinnerne kunne fastgøres ved passage af sandbanke, eller ved forcering af hindringer over vandet.

Gammamændenes våben

Der blev udviklet 2 typer miner, som Gammamændene kunne bære om halsen eller i bæltet. "Leech" var en mine med 2 kg sprængstof. Minen blev holdt fast under skibet ved hjælp af en oppustet gummiblære, som klemte minen mod skibsbunden umiddelbart indenfor slingrekølen. Når minen var monteret aktiverede Gammamanden en tændsats, som sprængte minen efter et fastsat tidsinterval.

Den anden type mine "Limpet" indeholdt 4,5 kg sprængstof og skulle fastgøres til slingrekølen med en skruetvinge. Minens tænding var indrettet således, at den skulle sænke skibet på åbent hav. Tidspunktet, hvor minen skulle sprænge, blev styret af en propel på minen. Propellen drejede først rundt, når skibets hastighed var over 4 knob. Efter et vist antal omdrejninger, som svarede til en bestemt sejlet distance, sprængtes minen. Herved blev skibet sænket, hvor bjærgning af last og skib var umulig eller mere kompliceret end i en havn, og mistanken om et frømandsangreb blev måske ikke vakt.

Udstilling på Hovedværkstedet Flyvestation Aalborg

Hovedværkstedet på Flyvestation Aalborg afholdt den 18. august 2000 åbent hus for personalet med familie og venner. Under Hovedværkstedet ligger Trykluftværkstedet, som bl.a. vedligeholder Søværnets dykkermateriel. Arrangementet omfattede opvisning af bl.a. Flyvevåbenet, samt udstilling af fly, værksteder m.v. Trykluftværkstedet havde spurgt, om Dykkerhistorisk Selskab kunne arran-

gere en dykkerhistorisk udstilling til lejligheden, hvilket selskabet sagde ja tak til. Arrangementet var godt besøgt med over 1000 deltagere. Der blev vist stor interesse for de mange dykkeapparater, hvis funktion og anvendelse blev forklaret utallige gange. Særlig interesse var der omkring Philip Nathansens russiske rebreather IDA-71. Tak til Trykluft- og Hovedværkstedet for et godt arrangement.

Nyt dykkerhistorisk selskab

Norge er nu med i den kreds af lande, hvor der er etableret dykkerhistoriske selskaber. Dykkerhistorisk Selskab i Danmark ønsker Norge velkommen, og ser frem til et godt samarbejde med selskabet. Selskabet kan kontaktes gennem: NUI A.S., Gravdalsveien 245, Pb.23 Ytre Laksevaag, NO-5848, Bergen Norge, tlf: +47 55 94 28 20, fax: +47 55 94 28 03, email: vfo@nui.no

Statue af Rouquayrol-Denayrouze dykker afsløret i Espalion

Det var i den lille franske by Espalion, at Rouquayrol og Denayrouze i 1865 dykkede med deres demandregulator første gang.

135 årsdagen for begivenheden blev fejret den 17. juni 2000 ved afsløring af en bronzestatue forestillende en Rouquayrol-Denayrouze dykker. Midlerne til statuen er blevet indsamlet gennem salg af miniature statuer af samme dykker. Musee du Scaphandre og Jan de Groot fra Nautiek står bag indsamlingen.

Statuen vil senere blive placeret i floden Lot, hvor de første dykninger med apparatet fandt sted.

Efterlysning

Ved udstillingen på Trykluftværkstedet og ved Dykkehistorisk Selskabs øvrige udstillinger har selskabet gjort god brug af de apparater og andre dykkehistoriske effekter, som medlemmerne og andre har doneret eller udlåner til selskabet. Uden disse donationer ville det ikke være muligt for selskabet at etablere sådanne udstillinger.

Selskabet råder i dag over bl.a. følgende komplette dykkerapparater: Dräger Pacific PA61, Dräger 1 x 10 l Bocamat, Dräger 2 x 10 l PA61/II. Dräger Delphin 1 x 7 l, Villy Arp 2 x 7 l med Pirelli helmaske, Dräger PA 37 2 x 4 l, Dräger PA 38 2 x 7 l, Fenzy DC55 blandingsgasapparat, Pirelli iltapparat, Dräger Tauchretter T2. Endvidere har selskabet lånt Aqua Sport 2 x 7 med Cyklon Sport, Dräger iltapparaterne Lt. Lund II og Model Norge II.

Flere af disse apparater er samlet af dele fra forskellige donorer. Selskabet har flere apparater på ønskelisten, og vi vil hermed benytte lejligheden til at efterlyse følgende effekter:

Dräger mellemstykke til 2 x 7 l.
Dräger alu-flaskebøjler til 2 x 7 l
Dräger seletøj 2 sæt.
Dräger flyder til 2 x 7 l.
Villy Arp bærestel til 1 x 7 l.
Villy Arp flaskeventil.
Dräger bærestel til 1 x 7 l.

Dräger trækstang.
Arsima ventiler og mellemstykke.

Med disse effekter kan vi komplettere:
Dräger Atlantic PA60
Dräger Skagerak Bocamat
1 x 7 l Villy Arp 2-slanget flaskesæt.
Arsima flaskesæt.

Ved samme lejlighed vil vi efterlyse dele til Dräger iltapparat Model 138, eller et komplet apparat - gerne til låns.

Delene kan udmærket være defekte.

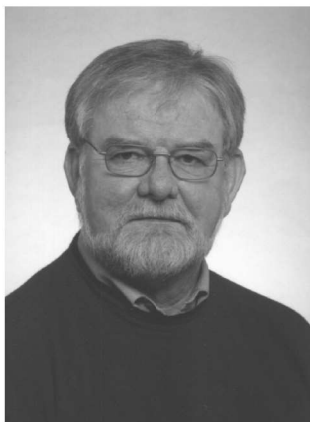
Mundstykket - Fragmenter af en sportsdykkers historiebog af Hans Thøger Jensen

Finn Falckdykker kastede i sidste nummer af nærværende tidsskrift mundstykket over til mig. Det satte gang i erindringens hjul. Minder vældede frem:

Da jeg efter nogle år i eksil - bl.a. i Skagen og i København - vendte tilbage til Århus, besluttede jeg mig til, at nu ville jeg lære at dykke. Jeg ville være frømand, som det hed dengang. Som følge heraf opsøgte jeg i foråret 1965 Marselisborg Frømandsklub, der var den nye af de to klubber i Århus, og hjemhørende i et kælderlokale i Marselisborg Allé.

I klubben blev jeg den onsdag aften bl.a. mødt af formand Preben, af Skotte, af den evigt cerutrygende Robert, der parantetisk nævn ville drukne, hvis han kom i vandet uden udstyr - han kunne ikke svømme - og klubbens nybagte instruktør, Leif Ti Cecil, der havde deltaget i et week-endlangt instruktørkursus på Gerlev Idrætshøjskole.

På mit fremførte spørgsmål om jeg kunne blive medlem af klubben og komme til at dykke, spurgte Leif Ti Cecil, om jeg kunne svømme. Som

tidligere konkurrence-svømmer og aktiv vandpolospiller mente jeg nok, at jeg beherskede denne fysiske udfoldelse tilstrækkeligt til, at jeg ville kunne begå mig i og muligvis også under vandet. Så fangede bordet. Jeg skulle medbringe håndklæde og badetøj stille op til klubbens næste træningsaften og være parat til en tur i Uldum

Højskoles svømmebassin.

Nu var det ikke fordi, der ikke var svømmehal i Århus, men i Århus Svømmehal måtte man ikke dykke med snorkel, for en snorkel var ifølge de bestemmende svømmehalskyn-dige i kommunen et farligt redskab. Man havde nemlig oplevet, at en dreng, der iført en snorkel var blevet ramt af en udspringer, halvt bevidstløs var gået til bunds i bassinet. Så ingen snorkler i Århus Svømmehal! Den pågældende dreng var i de mellem-liggende år blevet voksen og medlem af Marselisborg Frømandsklub. Han gik under navnet DSB, en forkortelse for Den Store Boliti.

Snorkelepisoden resulterede i, at Århus Svømmehal fik fremstillet nogle flotte forkromede messingskilte med teksten: "Brug af snorkler i

svømmebassinet forbudt". Skiltene blev ophængt på strategiske steder i hallen. Helt forbudt var snorklerne altså ikke i etablisementet. det var i orden med dem i f.eks. bruserummen. I øvrigt er jeg af den opfattelse, at skiltene dannede skole. Rundt om i landet var man begyndt at se det betimelige i, at befolkningen havde adgang til indendørs svømmefaciliteter. Som følge heraf arrangerede initiativrige kommunalbestyrelser ekskursioner til eksisterende svømmehaller, så politikere og embedsmænd kunne få idéer med hjem til deres egne projekter. "Brug af snorkler i svømmebassinet forbudt"-skiltene må være faldet de pågældende i øjnene, for de dukkede op i de fleste nye svømmehaller - uden nogen kunne forklare, hvorfor snorklerne var forbudt. - Men det var altså også nogle flotte skilte.

For at runde snorkelhistorien af kan jeg da nævne, at da vi efter lange og trange forhandlinger med Århus Svømmehal og embedsmændene omkring den endelig fik tilladelse til at dykke med apparat i bassinet var det med den absolutte klausul, at vi ikke havde snorkel med!

Nå, men tilbage til min første gang med apparat: Vel ankommet til Uldum Højskoles svømmehal den onsdag, fik jeg af Leif Ti Cecil udleveret Leif Jægers 2 X 7 l Dräger med en PA 61 automat, den "rigtige" Drägermaske og de "rigtige" Drägerfinner med besked om, at tage udstyret på. Da Leif havde set, at jeg havde flaskerne på ryggen og ikke på brystet og set, at flaskeventilerne vendte op-

ad, gav han grønt lys for, at jeg måtte dykke ned i den lave ende af bassinet og svømme rundt der. Efter et stykke tid vinkede Leif mig op og spurgte, hvordan det gik. Da jeg gav udtryk for, at det gik godt, fik jeg grønt lys for at begive mig ned i den dybe ende af bassinet. Her lå jeg så og svømmede rundt et kvarterstid og så på tyggegummi, elastikker, hår, undervandsnullermænd og andet i et svømmebassin naturligt forekommende, indtil Leif vinkede mig op. På hans spørgsmål om, hvordan det gik, kunne jeg svare, at det gik godt. På det supplerende spørgsmål, om jeg kunne lide det, måtte jeg bekræftende svare, at det kunne jeg. "Godt", sagde Leif Ti Cecil, "du er bestået". Og så var jeg frømand med bevis (med billede) på samme.

Dansk Sportsdykker Forbund var på det tidspunkt under Kai Estrups initiativ og ledelse ved at tage form. Kai og den i sportsdykkerregi legendariske ingeniør, Otto Lerris, lagde grunden til en relevant sportsdykkerinstruktøruddannelse omfattende både teori og praksis. I forbindelse med afviklingen af det første instruktørkursus - i øvrigt på Sønderborg Idrætshøjskole - blev et par af kursisterne, Philip Nathansen, Gert Lindgaard og undertegnede involveret i udviklingen af instruktøruddannelsen, og formerede med Otto Lerris og under Kai Estrups ledelse forbundets første uddannelsesudvalg. Udvalgets kommissorier var dels at kreere en dansk sportsdykkeruddannelse og dels at forme en instruktøruddannelse, der kunne leve op til kravene om

en relevant uddannelse af sportsdykere.

Det var spændende tider med stof nok til at skrive en længere føljeton om, men den skal jeg spare læserne for. Selv om man burde fortælle om eksperimentet med gasflasken som undervandsscooter, om havariet med undervandsslæden, fordi differentialet fra Renaulten, der udgjorde styresystemet, slap forbindelsen med styrepladerne, om hvorfor finske børn kom til at frisvømme 50 m under vandet for at få Nordisk Fridykkerbevis, om - - -

Men mundstykket skal gå videre. Gennem årene har jeg haft et par "touch-and-go"s med Kaj Jensen, der om nogen er en af dansk sportsdyknings eksperimentatorer. Så Kaj - gå til bidet!

Donationer

Bruno Müller, Frederikshavn: Dokumenter vedr. Flådestation Frederikshavns tidligere dekotank og bogen Den tavse Verden. Orla Jacobsen, Gentofte: Adskillige emblemer fra dykkerklubber m.v. af ældre dato. Pens. minedykker Ove Peter Hansen, Rønnede: Tungdykkerbælte og tungdykkerluffer. Trykluftværkstedet Flyvestation Aalborg: 3 sæt seletøj og bærestel til Dräger PA 37.

NAUTIEK

STANDARD
DIVING
EQUIPMENT

Van Polanenpark
182, 2241 R W
Wassenaar, Holland.

Tel (+) 70 511 47 40
Fax (+) 517 83 96

Postkort

Dokumentationer fra dykkehistorien gemmer sig mange steder - som f.eks. i dette gamle postkort fundet på et loppemarked. Postkortet er sendt fra Wilhelmshaven den 25. september 1903, og viser et dykkerkursus, hvor der anvendes Rouquayrol-Denarouze udstyr.

Nye medlemmer

Bruun, Jørgen, erhvervsdykker	København S
Clausen Nielsen, Jesper, studerende	Odense C
Lyngsø, Dan, sergent	Holstebro
Søværnets Frømandskorps	Nykøbing Sj.
Thorups Diving Service	Kalundborg

DYKKEHISTORISK SELSKAB

Dykkehistorisk Selskab er stiftet i Ebeltoft den 17. november 1996 af en bred kreds af dykkeinteresserede fra såvel erhvervs- som rekreativ dykning.

Dykkehistorisk Selskab har til formål, at arbejde for bevarelsen af vor dykkehistoriske arv indenfor den erhvervsmæssige, videnskabelige, militære og rekreative dykning.

Endvidere i videst mulig omfang, at søge at identificere, registrere, bevare og vedligeholde genstande og arkivmateriale, der vedrører dykningens historie, eller senere kan blive af historisk interesse, samt at formidle viden herom.

Selskabet vil søge at samle interesserede fra alle dykningens områder til en fælles indsats for at bevare vor dykkehistoriske arv og danne ramme om dykkehistoriske studier, drøftelser og aktiviteter, samt være ramme om et socialt samvær mellem dykkehistorisk interesserede.

Selskabet samarbejder bl.a. med The Historical Diving Society i England.

Formand:

Paul Erik H. Christensen
Sjællandsvej 2
8400 Ebeltoft
Tlf.: 86 346049

Næstformand:

Mads Gulløv
Nivå Stationsvej 3
2990 Nivå
Tlf.: 49 143486

Kasserer:

Gunnar Broge
Tværgade 7
8300 Odder
Tlf.: 86 544380

Sekretær:

Sven Erik Jørgensen
Kirsebærvej 5
8471 Sabro
Tlf.: 86 948509

Bestyrelsesmedlem:

Philip Nathansen
Fridtjof Nansensvej 32
8200 Århus N
Tlf.: 86 168297

Søværnets repræsentant:

Orlogskaptajn E. T. Jensen
Søværnets Tekniskole
Dykkerkursus
Nyholm
1439 København K
Tlf.: 32 664610

Home page:

<http://home0.inet.tele.dk/dhsnet>